

МИХАЙЛО ЗАГУЛЬСЬКИЙ (10.VIII.1960—27.I.2002)

*Туман на Веснарії — він душу рве...
Туман на Веснарії... Нема тебе ...
І пахнуть покоси, чебрець цвіте ...
Туман на Веснарії. Нема тебе...*

Член Наукового товариства ім. Шевченка Михайло Загультський народився 10 серпня 1960 року в мальовничому селищі Підлисся Золочівського р-ну Львівської обл. Його життя — суцільний порив до пізнання, відкривання нового. Все це поєднувалося з винятковим ентузіазмом, радістю, захопленням, добротою і любов'ю до природи. Він силу черпав з того, що намагався бути чесним, робити людям добро. А вони відповідали своєю приязню. У кожної людини в житті настає хвилинка, коли вона оцінює свій пройдений шлях. Згадує усе, що зробила за цей невеликий період ролі „гостя земного”. Михайлові, безперечно, було що згадати...

Він завжди пишався, що є земляком Маркіяна Шашкевича, був закоханий у землю своїх прадідів, дуже любив Лису гору. Краса Голігир, звичайно, вплинула на формування його як натураліста. Батьки розповідали, що змалку він тягнувся до природи: захоплювався кімнатними рослинами, збирав колекцію кактусів, створював квітник, цікавився дикоростучими рідкісними рослинами. Колись він написав: „Усім найсвітлішим у моєму житті я зобов'язаний біології”. Така захопленість поєднувалася з бажанням зберегти красу природи для нащадків. Саме тому після закінчення Олеської середньої школи у 1977 р. Михайло вступив учитися на біологічний факультет Львівського державного університету ім. І. Франка. Під час навчання він був членом Дружини охорони природи, організував студентське наукове товариство „Флора”, брав участь у виконанні програми „Заповідники”: у 1978 році в Кавказькому біосферному заповіднику, а в 1979 році — Вісімському державному заповіднику на Уралі. У 1982 р. під керівництвом доцента В. Г. Цибуха Михайло захистив на „відмінно” дипломну роботу, присвячену вивченню еколого-біологічних особливостей роду *Gymnocalycium* та його використання для потреб озеленення інтер'єрів.

Після закінчення навчання, у 1982 році, Михайло Загультський розпочав свою трудову діяльність інженером кафедри морфології, систематики і фізіології рослин (після реорганізації у 1992 р. — кафедра ботаніки). Водночас він вступив до аспірантури у Львівський філіял Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного АН УРСР (після 1992 р. — Інститут екології Карпат НАН України) і розпочав наукову роботу під керівництвом академіка М. А. Голубця. З 1992 по 2001 р. М. Загультський — старший нау-

ковий співробітник гербарію і виконуючий обов'язки завідувача гербарію. Михайло добре розумів значення гербарію Львівського університету як однієї з найстаріших колекцій рослин в Україні та Європі, і багато зробив для піднесення його статусу. Він доклав великих зусиль, щоб зберегти, упорядкувати та збагатити фонди. Співробітники та друзі говорять про нього як про невтомного колектора, що залишив по собі кілька тисяч аркушів гербарних зразків, дублети яких можна побачити в гербаріях KW, RWHA, CHER, LE, KRA та ін. Багато часу провів Михайло за роботою в архівах, де збирав матеріали про історію гербарію і видатних колекторів XIX століття.

У галузі науки М. Загульський займався проблемами рідкісних видів, теоретичними та практичними питаннями заповідної справи, флорою західних регіонів України, вивченням антропогенної трансформації рослинного покриву, теорією гербарної справи, історією ботанічної науки. М. Загульський є автором близько 100 наукових публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях. Більшість своїх наукових праць він присвятив орхідеям. М. Загульський вивчив видову різноманітність представників родини *Orchidaceae* на заході України, виявив багато нових їхніх місць зростає, спільно з австрійськими ботаніками в 1992 р. описав новий ендемічний для Східних Карпат вид — *Nigritella carpatica* (Zapalowicz) Terrestrial, Klein & Zagulskij. Він ретельно проаналізував рослинні угруповання, в яких зростають орхідеї, їхнє розповсюдження, стан популяцій, виявив ті види, які перебувають під загрозою зникнення, запропонував заходи щодо їх охорони. Результатом його десятирічних досліджень став захист у 1995 р. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук на тему „Хорологія, структура популяцій та охорона орхідних (*Orchidaceae* Juss.) західних регіонів України”, а в 1998 році він отримав учене звання старшого наукового співробітника.

Велику увагу М. Загульський надавав охороні рослинних угруповань, заповідній справі взагалі. У 1990, 1991 та 1994 роках він був організатором екологічних таборів у Міжнародному біосферному резерваті „Білі Карпати” (Чеська Республіка), працював також у Бещадському, Татранському, Розточанському та Пенінському національних парках (Польща). Упродовж багатьох років він співпрацював із Карпатським біосферним заповідником, заповідниками „Медобори” та „Розточчя”, Карпатським та Яворівським національними природними парками (брав участь у написанні „Літопису природи Яворівського національного природного парку”), Національним природним парком „Сколівські Бескиди”, Львівським обласним управлінням екології та природних ресурсів. М. Загульський був членом підкомісії з ботаніки національної комісії з питань Червоної книги, членом науково-технічної ради Яворівського національного природного парку. У співавторстві він підготував до друку анований „Список судинних рослин Львівської області, що занесені до Червоної книги України”. У 1994 році М. Загульський був науковим керівником теми „Інвентаризація та створення комп'ютерного банку даних про рідкісні види рослин західних регіонів України”, яка виконувалася за договором із Міністерством охорони навколишнього природного середовища, а в 1999—2000 роках — співвиконавцем проекту організації території Яворівського національного природного парку; у 1999—2000

роках — керівником ботанічної групи експертів Міжнародного польсько-українсько-білоруського проекту „Екологічний коридор долини Західного Бугу: стан, загрози, збереження”.

Михайло Загульський був членом Українського ботанічного товариства, Європейської комісії з орхідей, Українського товариства охорони природи, Товариства Карпатського. Спільно з колегами він створив Українське товариство охорони орхідних, яке стало членом міжнародної організації European Orchid Committee (ЕОС) у 1995 році. У 1997—1998 роках вийшло два номери вісника цього товариства „Любка — *Platanthera*”, в якому М. Загульський був головним редактором.

Михайло був активним популяризатором науки. Про це свідчать публікації у пресі, виступи перед громадськістю і його педагогічна діяльність. Для студентів-дипломників М. Загульський був не просто педагогом, добрим порадиником, а й другом. Для усіх знаходив час на консультації, виїзди у природу і збір польового матеріалу. У своїй працьківській хаті в с. Підлисся він організував базу ботанічних досліджень Північного Поділля. Її охоче відвідували як українські, так і зарубіжні вчені, аспіранти, студенти, натуралісти.

Але найбільше Михайло любив гори. Його серце — у Карпатах, без них він не уявляв свого життя. Особливо любив спостерігати зорепад, слухати шум потоку, косити трави, співати, мріяти біля ватри... Але яскрава ватра скоро згорає. Таким було і його життя: яскравим і коротким. Та воно залишило свій відбиток у серцях і душах багатьох людей. Мабуть, це і є найважливішим: залишити після себе на Землі добру пам'ять, і щоб про тебе згадували з теплом і усмішкою. І незалежно, ким ти був — суть у тому, скільки добра ти зробив людям. Тому люди пам'ятають його, згадують, і він далі живе поміж нами — енергійний, оптимістичний, життєрадісний і добрий.

Він — науковець від Бога. Його життя — мандрівка в пошуках прекрасного, нового.

Наталія ЗАГУЛЬСЬКА, колеги з кафедри ботаніки ЛНУ та Інституту Екології Карпат НАН України.